



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 134/2014-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. februára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej obchodnou spoločnosťou Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 NcC/459/2013 z 12. júna 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., odmieta pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. októbra 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho

základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 NcC/459/2013 z 12. júna 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka doručila Okresnému súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) žalobu o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy (ďalej len „žaloby o náhradu škody“), ktorou sa proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, domáha svojich nárokov podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ku vzniku škody malo podľa nej dôjsť kontinuálnym a zásadným zásahom do jej základných práv, najmä práva na poskytnutie súdnej ochrany v zákonom predpokladanej kvalite a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v exekučnom konaní vedenom okresným súdom, ktorého účastníkom na strane oprávneného bola sťažovateľka.

Sťažovateľka v sťažnosti poukazuje predovšetkým na skutočnosť, že práve nesprávny úradný postup okresného súdu poznačený zbytočnými prietahmi bol dôvodom podania jej žaloby o náhradu škody okresnému súdu, ktorý je zároveň podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) súdom príslušným na prerokovanie a rozhodnutie tejto veci.

Sťažovateľka v záujme ochrany svojho práva na spravodlivé konanie sformulovala *„už v úvode podanej žaloby požiadavku na to, aby nadriadený súd rozhodol pred prvotným prejednaním veci o prikázaní veci (tohto sporu) inému súdu, pretože sudcovia miestne a vecne príslušného Okresného súdu... sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vzhľadom na ich pomer k veci a k účastníkovi konania (námietka zaujatosti z objektívneho pohľadu)“*. V rámci odôvodnenia svojej požiadavky okrem iného poukázala na skutočnosť, že okresný súd, ktorý svojím nesprávnym úradným postupom zapríčinil vznik škody na jej strane, nemôže byť zároveň orgánom súdnej moci, ktorý bude o tejto škode rozhodovať,

d'alej na to, že takýmto postupom by došlo k nerešpektovaniu zásady *nemo debet esse iudex in propria causa*, a taktiež poukázala na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa rozhodovania o nestrannosti zákonného sudcu.

Napriek jasne formulovanej požiadavke sťažovateľky a legitímnosti jej základu krajský súd „ponechal Okresnému súdu... možnosť rozhodovať vo veci sťažovateľa, čo dosiahol tým, že nevytlúčil všetkých sudcov Okresného súdu... z prejednávania a rozhodovania“ civilnej veci – konania o žalobe o náhradu škody (ďalej len „civilná vec“); toto uznesenie krajského súdu je preto podľa sťažovateľky nesprávne, zakladajúce zásah do jej základných práv garantovaných čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V rámci svojej argumentácie sťažovateľka poukázala na právne závery obsiahnuté v judikatúre ústavného súdu (napr. II. ÚS 283/09, III. ÚS 116/06, II. ÚS 336/09, III. ÚS 47/05, III. ÚS 71/97, I. ÚS 46/05, IV. ÚS 345/09), ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúce sa rozhodovania o nestrannosti zákonného sudcu (rozsudok ESLP Findlay v. Spojené kráľovstvo z 25. februára 1997, odsek 73; rozsudok ESLP Kyprianou v. Cyprus z 15. decembra 2005).

Podľa sťažovateľky skutočnosť spočívajúca v tom, že jej žaloba o náhradu škody spôsobenej rozhodovaním sudcu okresného súdu má byť prerokovaná a rozhodnutá sudcami toho istého okresného súdu, ktorí majú medzi sebou „... *minimálne kolegiálny a väčšina isto i priateľský vzťah*...“, vyvoláva dôvodnú pochybnosť o nezáujatosti všetkých sudcov okresného súdu, ktorí sa vzhľadom na dané okolnosti prípadu nemôžu javiť v jej očiach ako nezávislí. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla, že Krajský súd v Trnave, Krajský súd v Nitre a Krajský súd v Prešove dospeli vo viacerých svojich rozhodnutiach v skutkovo a právne obdobných veciach k opačnému právnemu záveru ako krajský súd v napadnutom uznesení.

Krajský súd podľa sťažovateľky dostatočne nevyhodnotil dôvody vylúčenia sudcu okresného súdu z prerokovania a rozhodovania predmetných vecí, ktorými sú:

„a) pomer sudcu k veci, ktorý má za následok jeho zaujatosť, v danej veci vyplýva aj z právneho záujmu sudcu na prejednávanej veci, pretože môže byť rozhodnutím súdu priamo dotknutý vo svojich právach;

b) nutnosť vylúčenia sudcu, ktorý získal o veci poznatky iným spôsobom, než z dokazovania na konaní;

c) ekonomickú závislosť.“

Sťažovateľka v sťažnosti reagovala aj na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 89/2013 zo 6. februára 2013, ktorým boli jej obsahovo obdobné sťažnosti ústavným súdom odmietnuté pre nedostatok jeho právomoci na ich prerokovanie a rozhodnutie a uviedla, že „V danej veci nie je možné nastoliť nápravu porušených práv podaním dovolania z dôvodu podľa ust. §237 písm. g) OSP (dovolanie nie je prípustné)! Dovolanie nie je prípustné ani z iných všeobecných dôvodov...“. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na konania ústavného súdu vo veciach vedených pod sp. zn. I. ÚS 265/05, sp. zn. III. ÚS 24/05 a sp. zn. III. ÚS 74/2011, v ktorých tento preskúmaval rozhodnutia súdov o zaujatosti sudcov. Ústavný súd však uvedenú rozhodovaciu prax podľa sťažovateľky bez akéhokoľvek zdôvodnenia porušil práve a len v jej prípade. Sťažovateľka taktiež poukázala na odôvodnenie „publikovaného uznesenia (40/1998 ZSP)“ Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 20/97, v ktorom tento súd vyslovil, že „Na prejednanie opravného prostriedku (odvolania či dovolania) proti rozhodnutiu nadriadeného súdu, ktorým tento rozhodoval o vylúčení sudcov príslušného súdu, nie je daná príslušnosť žiadneho súdu. Preto Najvyšší súd v takomto prípade konanie o opravnom prostriedku zastaví (§ 104 ods. 1 v spojení s § 243c O. s. p.).“.

Z uvedeného podľa sťažovateľky vyplýva, že „v právnom štáte jednoznačný záver, že vo veci je daná právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky rozhodnúť o podanej ústavnej sťažnosti, pričom vzhľadom k existencii viac ako 10.000 pozitívnych rozhodnutí krajských súdov Slovenskej republiky, ktoré predložil sťažovateľ ústavnému súdu ako dôkazy v konaní a ktoré svedčia o jednoznačnej potrebe vylúčiť okresné sudy z prejednávania a rozhodovania vecí s predmetom náhrady škody, neostáva nič iné, len

zo strany ústavného súdu vyhovieť princípu legality a princípu právnej istoty a rozhodnúť podľa predloženého petitu“.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že napadnutým uznesením krajského súdu boli porušené jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnuté uznesenie krajského súdu zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a zároveň jej prizná primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

Sťažovateľka súčasne navrhuje, aby ústavný súd podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) *„vydal dočasné opatrenie, ktorým rozhodne o odklade vykonateľnosti napadnutého uznesenia...“.*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým rozhodol o námietke zaujatosti sudcu okresného súdu v civilnej veci sťažovateľky.

Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľka môže domôcť využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným orgánom verejnej moci, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. III. ÚS 207/04, I. ÚS 127/05).

Ústavný súd pripomína, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (m. m. IV. ÚS 187/09). V danej veci nepovažoval za potrebné obsiahnejšie sa zaoberať argumentáciou sťažovateľky, pretože aj v prípade opodstatnenosti jej tvrdení existujú možnosti nápravy v ďalšom priebehu konania v merite veci.

Ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

Ústavný súd k okolnostiam sťažovateľkinej veci uvádza, že predmet konania o uplatnenej námietke zaujatosti konajúceho sudcu nemožno stotožňovať s predmetom konania, v ktorom dotknutý sudca koná a rozhoduje. Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti končí rozhodnutím, ktorým konkrétny sudca je, alebo nie je vylúčený z prerokovania a rozhodovania určitej veci. Toto rozhodnutie však nie je rozhodnutím

o otázke tvoriacej predmet sporového konania, v ktorom namietaný sudca konal. Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti sudcu preto predstavuje čiastkový procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania sporovej veci nestranným súdom. Kvalita rozhodovania súdu o námietke zaujatosti sudcu tak nachádza svoj odraz i v kvalite meritórneho rozhodnutia v konaní, v ktorom bola námietka zaujatosti sudcu vznesená (m. m. III. ÚS 30/2010).

V spojitosti s tým ústavný súd zastáva názor, že namietané uznesenie krajského súdu by mohlo zakladať porušenie označených práv sťažovateľky len v prípade, ak by bolo spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľku, ktorý bol týmto uznesením spôsobený, pričom by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (m. m. III. ÚS 30/2010). Sťažovateľka však takýto argument vo svojej sťažnosti neuviedla.

Vzhľadom na to, že právomoc ústavného súdu je subsidiárna v súlade s čl. 127 ústavy a § 53 ods.1 zákona o ústavnom súde, odmietol ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pre nedostatok svojej právomoci (m. m. II. ÚS 129/2004, I. ÚS 20/2011, I. ÚS 311/2011, III. ÚS 30/2010, IV. 186/2010).

Pokiaľ ide o argument sťažovateľky týkajúci sa rozhodovacej praxe ústavného súdu v obdobných veciach (prieskum rozhodnutia všeobecných súdov o námietke zaujatosti), tak III. senát ústavného súdu konštatuje, že v doterajšej judikatúre ústavného súdu v tejto otázke prevažuje práve v tomto rozhodnutí uplatnený právny názor. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti poukazovala na konkrétne rozhodnutia ústavného súdu, ktoré sú skôr výnimkou z uvedenej ustálenej praxe ústavného súdu. Navyše, aplikovaný právny prístup má oporu aj v rozhodovacej praxi EŠLP, ktorý v súvislosti s namietaným porušením práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaniach o námietkach zaujatosti sudcov konštatoval, že takéto konanie, nezávislé na konaní, v ktorom bola takéto námietka uplatnená, sa netýka oprávnenosti trestného obvinenia alebo civilných práv a záväzkov v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto je tento článok na takéto konania (o námietke zaujatosti, pozn.) neaplikovateľný (pozri

Ovcharenko proti Ukrajine, rozhodnutie z 20. októbra 2009, č. 26362/02, tiež Mianowicz proti Nemecku, čiastočné rozhodnutie z 19. mája 2009, č. 37111/04).

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je také porušenie, ktoré nie je napraviteľné alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06).

Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry ESĽP (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002), vyplýva, že ústavný súd a ESĽP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pridržiavajúc sa tejto línie svojej stabilnej judikatúry, ako aj opierajúc svoje závery o rozhodovaciu prax ESĽP nezistil v obsahu tejto sťažnosti žiadnu skutočnosť alebo dôvod na to, aby sa v danej veci odchýlil od tohto právneho názoru, a preto uvedenú sťažnosť, predmetom ktorej bolo namietané porušenie označených práv sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. februára 2014